

Branschfakta personlig assistans

Innehåll

1	Inledning	3
2	Branschens utveckling	4
3	Assistansföretagens ekonomi	7
4	Jämförelser med andra branscher	12
5	Sammanfattning	14

1 Inledning

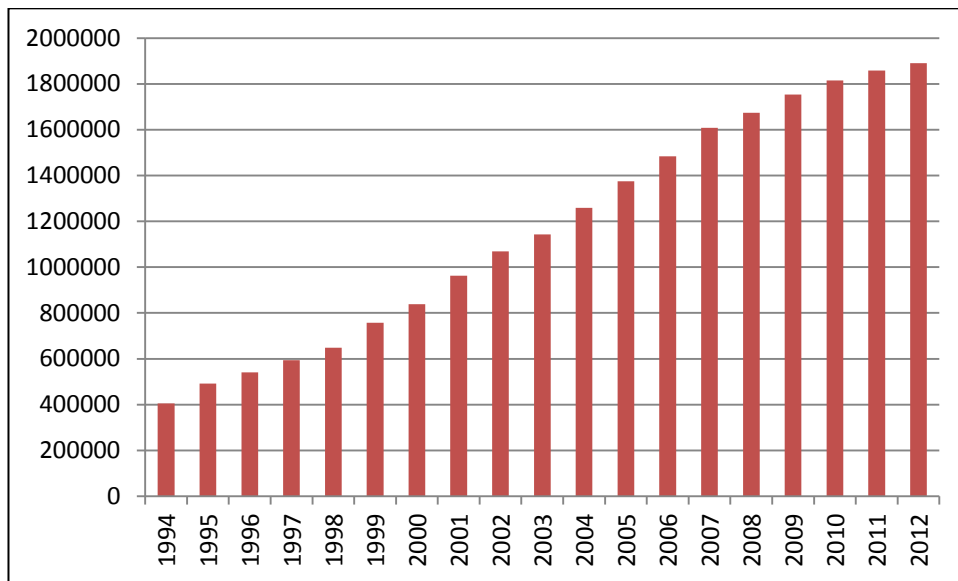
Under 1994 trädde assistansreformen i kraft och gav personer med funktionsnedsättning rätt till personlig assistans. Assistansen anordnas av både kommuner och privata företag. Men trots att det funnits företag med denna inriktning i nära 20 år finns det inte mycket information om företagens förutsättningar och ekonomi. En orsak är att personlig assistans inte har någon egen branschkod/SNI-indelning. (SNI betyder Svensk Näringsindelning och bygger på EU:s standard för näringsgrensindelning). Istället sammanförs de med bland annat daglig verksamhet och avlösarservice. Kreichbergs Utredning & Opinion har därför fått i uppdrag av Bransch Personlig assistans inom Vårdföretagarna att kartlägga bland annat tillväxt, lönsamhet och kostnadsfördelning i branschen.

Den fakta som presenteras i denna rapport är hämtad från i huvudsak två källor. Den ena är bokslutsinformation från cirka 115 företag som hämtats från UC. Boksluten är de senast tillgängliga för de aktuella företagen och de avser för de flesta företag helåret 2011. För att få en mer detaljerad bild av kostnadsfördelningen har bokslutsinformationen kompletterats med en enkät som skickades ut till cirka 20 företag i branschen av vilka 11 besvarat enkäten. Det är ett allt för litet urval för att få en statistiskt säkerställd bild av kostnadsfördelningen. Men enkäten ger ändå en bra indikation på hur läget ser ut i branschen. Dels därför att många enkätuppgifter kunnat kontrolleras direkt mot boksluten, dels för att de företag som besvarat enkäten står för uppemot en femtedel av omsättningen i branschen.

2 Branschens utveckling

Sedan assistansreformen infördes 1994 har antalet assistanstimmar ökat kraftigt. I december 1994 uppgick det genomsnittliga antalet assistanstimmar per vecka till drygt 400 000. Under december 2012 var antalet timmar uppe i knappt 1 900 000.

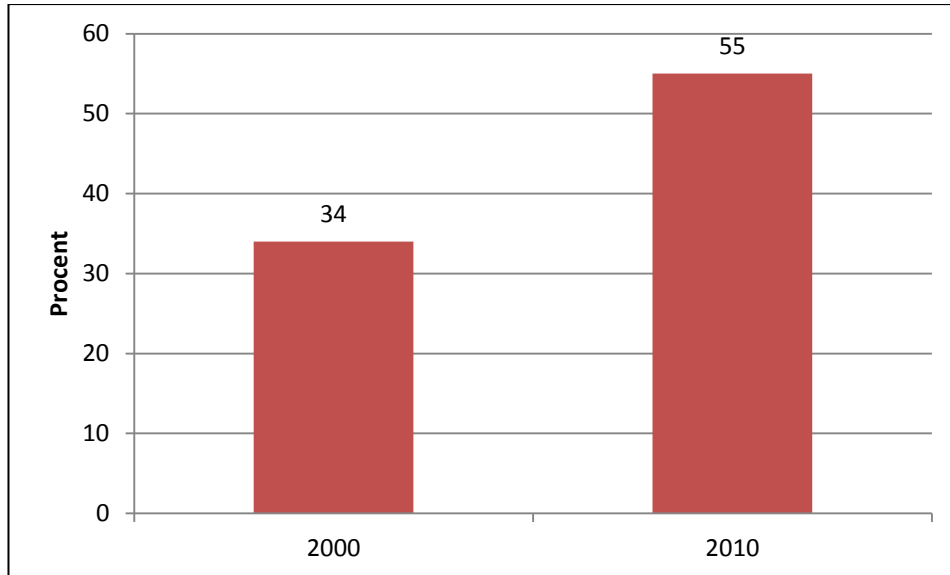
Diagram 1 Genomsnittligt antal assistanstimmar per vecka i december

Källa: Försäkringskassan

En stor del av dessa timmar utförs av kommunerna, men samtidigt har antalet privata anordnare ökat kraftigt. Numera anlitar över hälften av de assistansberättigade privata anordnare.

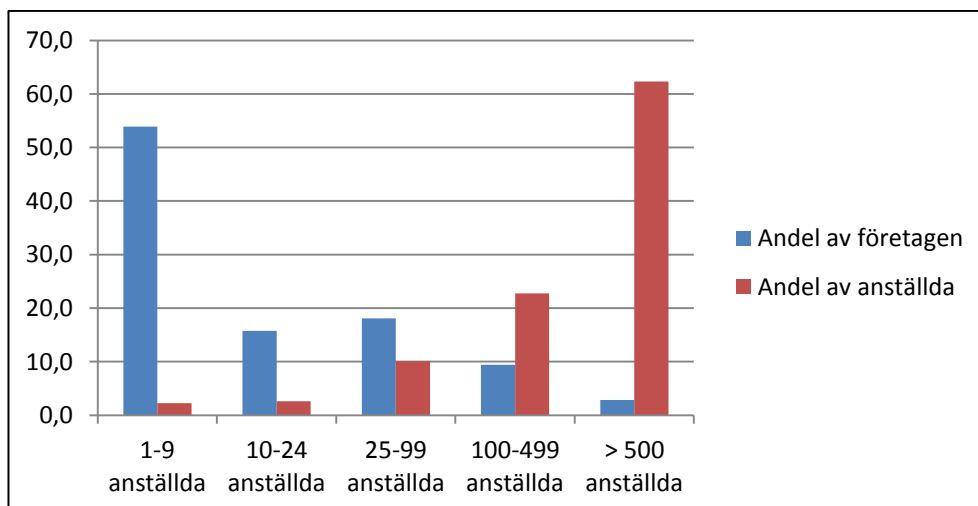
Diagram 2 Andel av assistansberättigade som använder privata assistansanordnare

Källa: Konkurrensens konsekvenser, SNS, 2011.

De finns stora variationer i storlek bland de privata anordnarna. Majoriteten är små samtidigt som den större delen av de anställda finns i den största storleksklassen.

Diagram 3 Fördelning av antalet företag och antalet anställda på olika storleksklasser

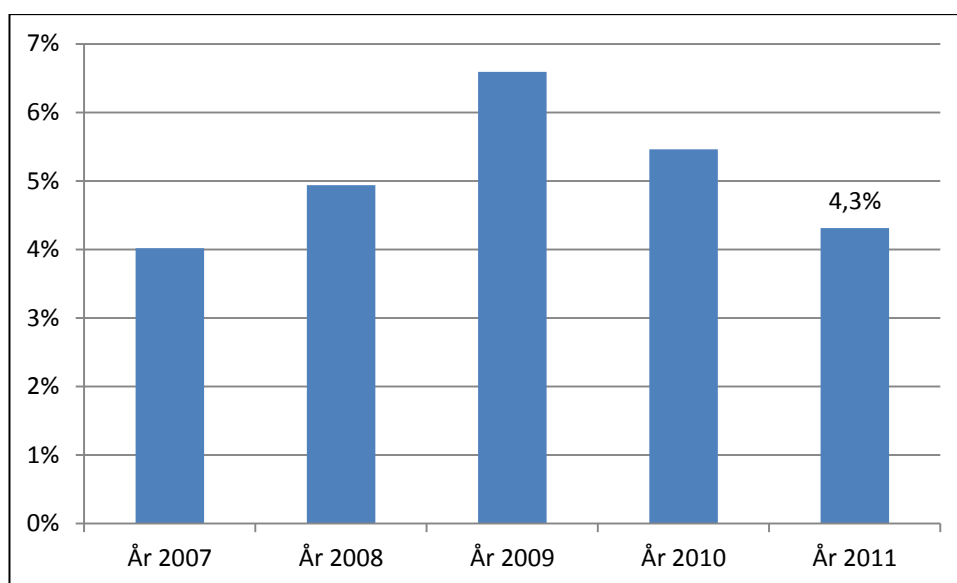
Källa: SOU 2012:6

Samtidigt som en stor del av de anställda finns i de största företagen konstaterade SNS i en kartläggning att marknaden för personlig assistans inte uppvisade samma oligopoltendenser som äldreomsorg. Det finns ett tiotal olika företag med fler än 500 anställda.

3 Assistansföretagens ekonomi

Denna del baseras i första hand på bokslutsdata som hämtats från UC och täcker cirka 115 företag inom personlig assistans. Det första som kan konstateras är att de flesta företag i branschen uppvisar ett positivt resultat. Nettomarginalen¹ har i genomsnitt legat mellan fyra och sex procent under de senaste fem åren. Det är inte någon särskilt hög nivå i jämförelse med andra branscher.

Diagram 4 Genomsnittlig nettomarginal inom personlig assistans

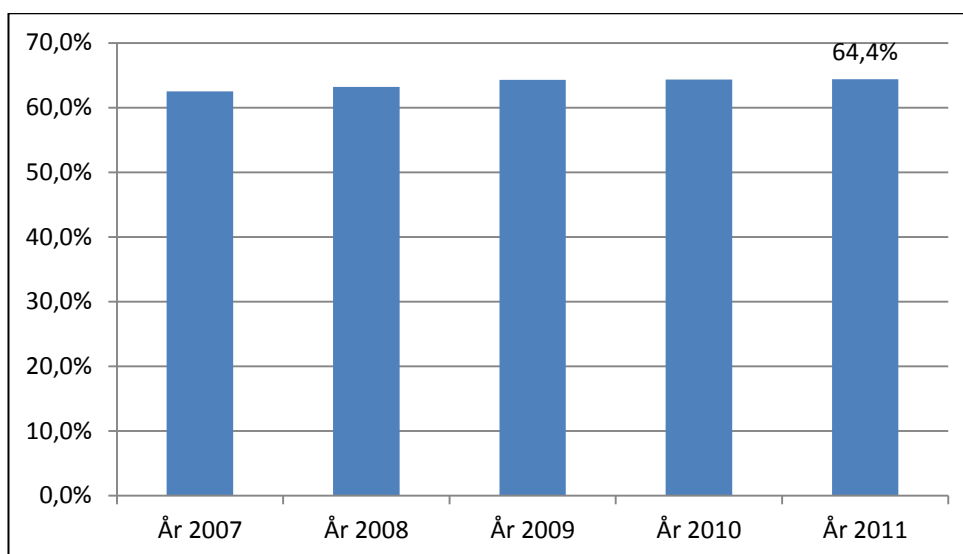

Källa: Egna beräkningar baserade på underlag från UC

Den genomsnittliga nettomarginalen dras också upp något av vissa större företag. Medianen för nettomarginalen låg på 3,7 procent 2011. Den största kostnadsposten utgörs av personalen. Lönerns andel av omsättningen uppgår till 64 procent.

¹ Nettomarginalen är resultatet efter finansiella poster men innan bolagsskatt dividerat med omsättningen.

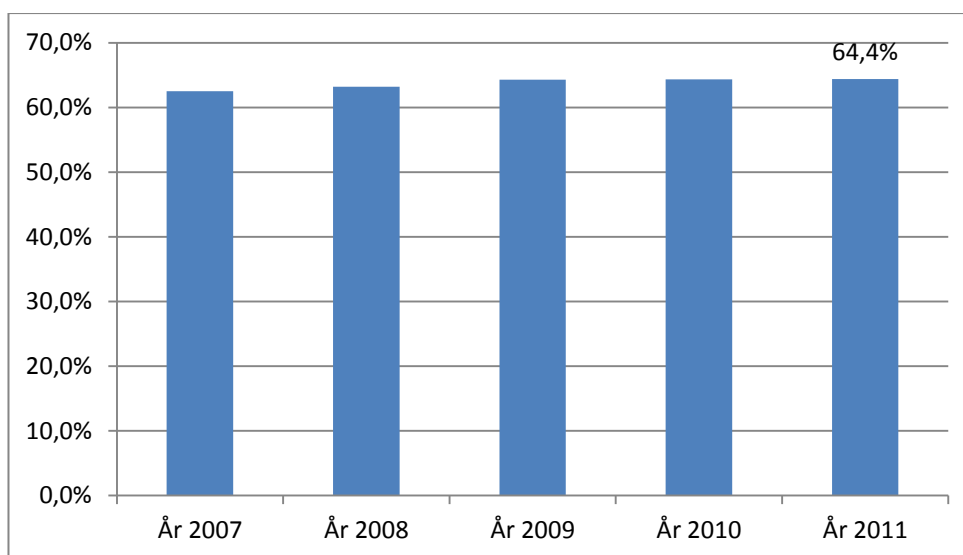
Diagram 5 Lönernas andel av omsättningen

Källa: Egna beräkningar baserade på underlag från UC

Den genomsnittliga nettomarginalen dras också upp något av vissa större företag. Medianen för nettomarginalen låg på 3,7 procent 2011. Den största kostnadsposten utgörs av personalen. Lönernas andel av omsättningen uppgår till 64 procent.

Diagram 5 Lönernas andel av omsättningen

Källa: Egna beräkningar baserade på underlag från UC

I diagrammet ovan har de sammanlagda lönerna dividerats med den sammanlagda omsättningen för de undersökta företagen. Detta skulle kunna innebära att resultaten styrs av ett fåtal större företag. Men så är inte fallet. Även om man studerar medianen för lönekostnadens andel av omsättningen så är andelen drygt 60 procent.

Samtidigt är lönerna bara en del av den totala lönekostnaden. Utöver löneutbetalningarna ska företagen betala både lagstadgade och kollektivavtalade arbetsgivaravgifter. Tyvärr finns det inte i underlaget från UC uppgifter om de totala personalkostnaderna. Men dessa går att uppskatta med en relativt god säkerhet. De lagstadgade arbetsgivaravgifterna ligger på drygt 31 procent. Det bör påpekas att en del personliga assistenter är under 26 år och har då en nedsatt arbetsgivaravgift. För ungdomar ligger arbetsgivaravgiften på drygt 15 procent. Utöver detta kommer de kollektivavtalade arbetsgivaravgifterna där tjänstepensionsavsättningen utgör den största delen. Dessa avsättningar är procentuellt betydligt högre vid högre lönenivåer. För personliga assistenter är det rimligt att räkna med cirka 5 procentenheter på lönen. Ett rimligt antagande är därför att de totala löne- och lönebikostnaderna ligger på cirka 87 procent.²

För att kontrollera rimligheten i detta har resultat av den tidigare nämnda enkäten använts. Medianen för de totala löne- och lönebikostnaderna bland enkätföretagen uppgår enligt den till 88 procent. Enkätresultaten uppvisar alltså en stor samstämmighet med beräkningarna baserade på uppgifterna från UC. Det bör påpekas att en del av löne- och lönebikostnaderna i sammanställningen ovan kommer från administrativ personal. För att få en bättre överblick av den totala kostnadsfördelningen har företagen i enkäten även ombetts att dela upp kostnaderna på följande poster;

1. Löner för assistenter

- Grundlön
- Semesterlön
- OB
- Jourersättning
- Beredskap

2. Lönebikostnader för assistenter

- Sociala avgifter
- Övriga lönebikostnader (kollektivavtalade arbetsgivaravgifter)

² Här har vi utgått från en löneandel på 64,4 procent som under 2011 och lagt till 35 procent. $1,35 \cdot 64,4 = 87$

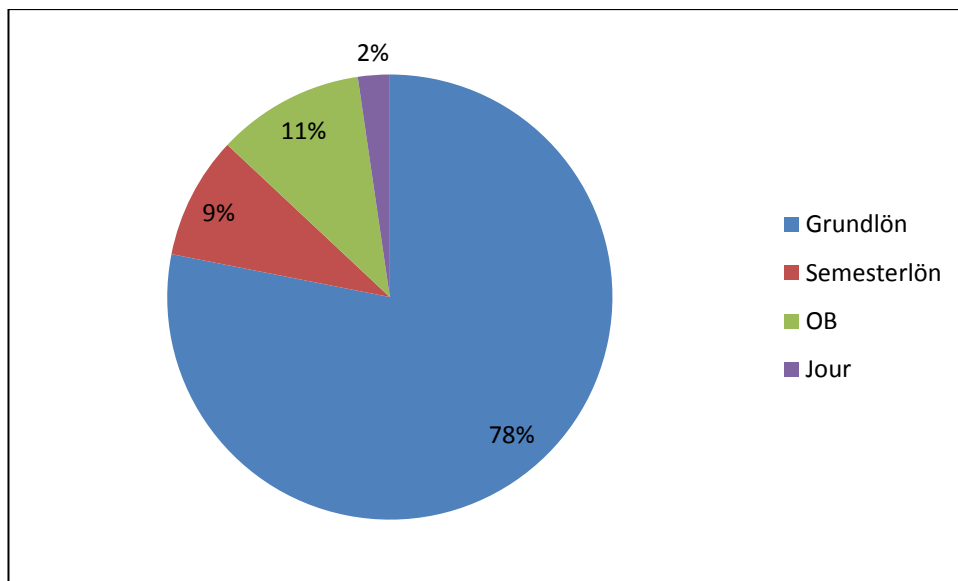
3. Övriga kostnader

- Assistansomkostnader
- Utbildningskostnader
- Administrativa löne- och lönebikostnader (all personal som inte är assistenter)
- Övriga administrativa kostnader (ex bilpark, IT etc.)

Som tidigare nämnts är inte 11 svarande företag ett tillräckligt stor statistiskt underlag för att dra några säkra slutsatser. Men uppgifterna har i möjligaste mån jämförts med bokslutsuppgifter och verkar för de ingående företagen hålla god kvalitet. För att få en översiktlig bild av kostnadsfördelning har därför respektive kostnad satts i relation till omsättningen och sedan har medianen tagits fram för de ingående företagen.

När det gäller de rena assistentlönekostnaderna uppgår de till 60,2 procent för medianföretaget. Medianfördelningen visas i diagrammet nedan.

Diagram 6 Fördelning av lönekostnaderna för assistenter

Källa: Enkät svar

För medianföretaget i enkäten uppgick de lagstadgade sociala avgifterna till assistenterna till 16,1 procent och övriga assistentlönebikostnader till 3,2 procent av omsättningen. De totala löne- och lönebikostnaderna för assistenter verkar därför uppgå till cirka 80 procent av omsättningen. Med detta kan vi få en bild av den totala kostnadsfördelningen för

assistansföretagen. Totalt uppgår kostnaderna till cirka 94 procent av omsättningen. Resterande del utgörs främst av skatt och vinster.

Tabell 1 Kostnadernas andel av omsättningen

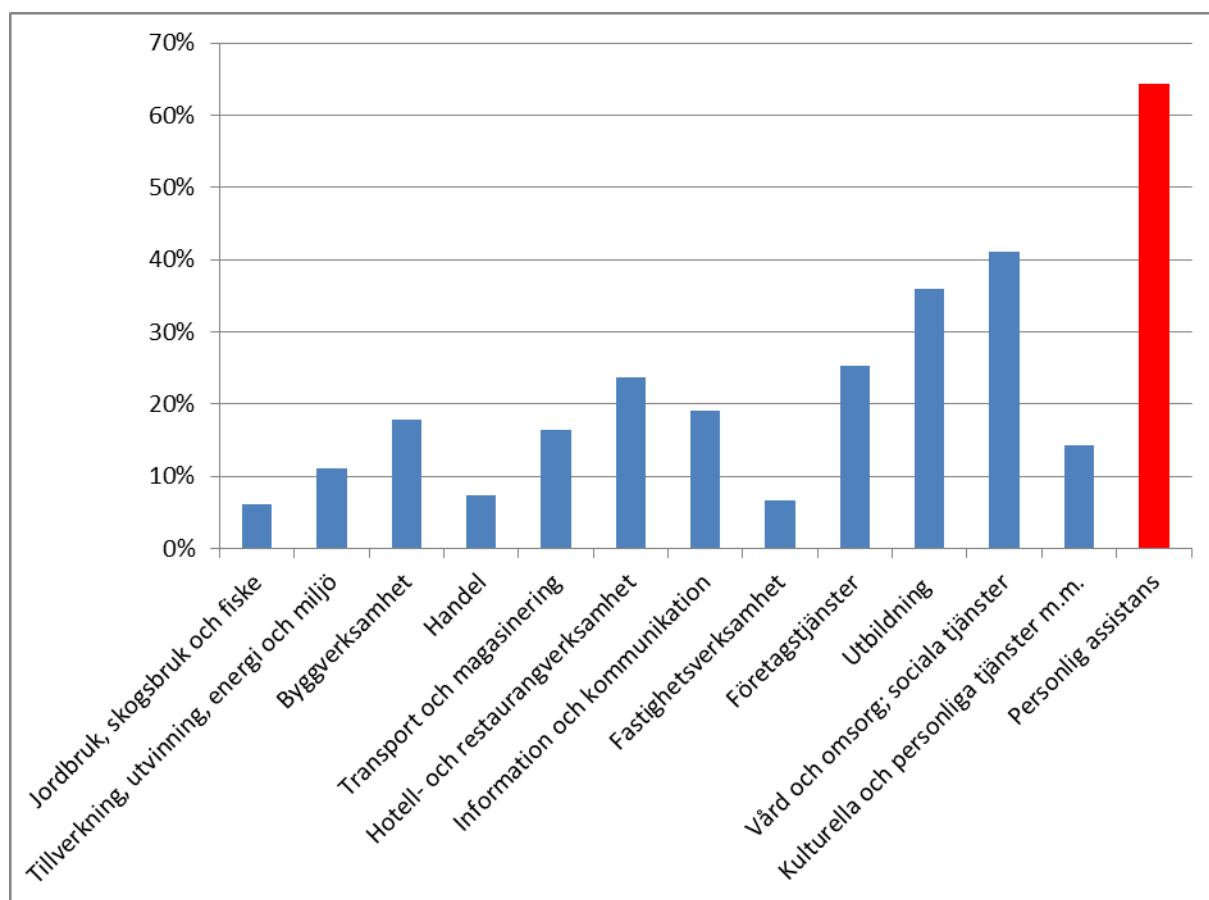
Lönekostnader för assistenter	61 %
Lagstadgade sociala avgifter för assistenter	16 %
Övriga lönebikostnader	3 %
Assistansomkostnader	1 %
Utbildningskostnader	1 %
Administrativa löne- och lönebikostnader	9 %
Övr administrativa kostnader	4 %

Källa: Enkät svar

4 Jämförelser med andra branscher

Branschen personlig assistans skiljer sig väsentligt från andra branscher genom att den är så personalintensiv. I diagram 5 redovisades att lönekostnaderna uppgick till 64 procent av omsättningen. Det är en betydligt högre andel än i andra branscher. Även om man jämför med vård- och omsorgsbranschen är lönekostnadsandelen anmärkningsvärt hög.

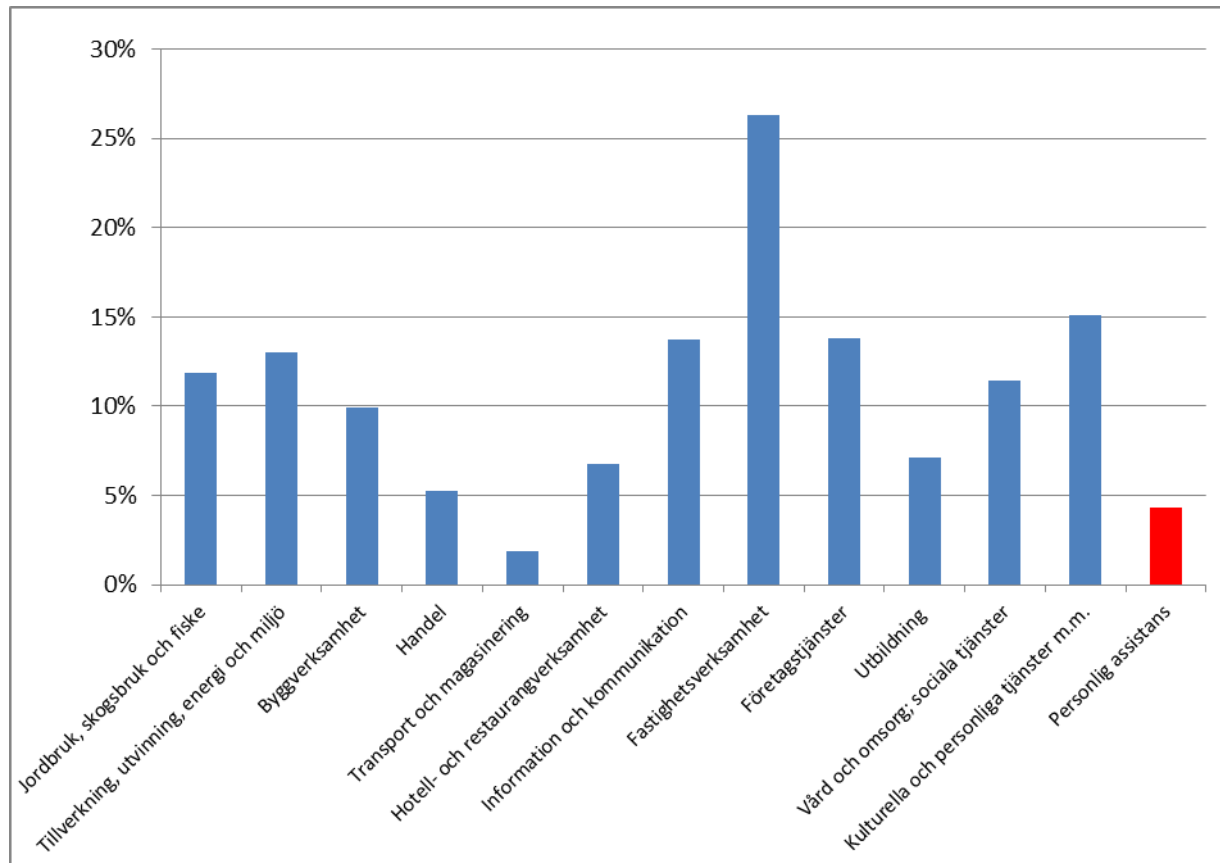
Diagram 7 Lönekostnadernas andel av omsättningen 2011

Källa: SCB och UC

Vad gäller lönsamheten är den i jämförelse med andra branscher relativt låg. Nettomarginalen har legat mellan fyra och sju procent under åren 2007 till 2011. Jämför man med andra branscher under 2011 är det bara transportbranschen som har lägre nettomarginaler.

Diagram 8 Nettomarginal 2011

Källa: SCB och UC

5 Sammanfattning

I denna promemoria har assistansföretagens ekonomiska läge kartlagts. Branschen har vuxit snabbt sedan assistansreformen infördes 1994. Då beviljades cirka 400 000 assistanstimmar per vecka. Under 2012 uppgick antalet timmar per vecka till knappt 1 900 000. De privata anordnarna har blivit allt viktigare. Bara under 2000-talet har andelen av de assistansberättigade som använder privata anordnare ökat från 34 procent till 55 procent.

Denna snabbväxande bransch skiljer sig mycket från andra branscher. Lönekostnaderna utgör en betydligt större del av kostnadsmassan. Detta gäller även i jämförelse med andra vård- och omsorgsbranscher. Nettomarginalerna är också lägre än i de flesta andra branscher.

I en särskild analys baserad på enkäter till assistansföretagen kan vi visa att bara lönekostnaderna för assistenterna utgör cirka 80 procent av omsättningen. Övriga delar utgörs av assistansomkostnader, utbildningskostnader och administration.